

Aðalfundur SSH 20. nóvember 2015

Ályktun aðalfundar Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu

Mikil umskipti til hins verra hafa orðið í rekstri sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu á árunum 2013-2015. Staðan á rekstrinum er þung og útlit er fyrir að flest sveitarfélögin verði rekin með halla á árinu 2015. Mikilvægt er að bregðast nú þegar við með nauðsynlegum breytingum á tekjustofnum sveitarfélaga. Einnig er brýnt að ríkið hætti að líta á starfsemi sveitarfélaga sem skattstofn.

Umbreytingin sést vel á því að á árinu 2013 skiluðu öll sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu jákvæðri niðurstöðu í grunnrekstrinum. Á árinu 2015 er á hinn bóginn útlit fyrir að halli verði í rekstri A-hluta allra sveitarfélaganna á svæðinu, utan eins. Áætlaður halli nemur samtals um 2,9 milljörðum króna. Ástæður þessara umskipta eru einkum tvær.

Miklar launahækkningar í kjölfar samninga við framhaldsskólakennara

Í fyrsta lagi má að stórum hluta rekja þau til mikilla launahækkana opinberra starfsmanna en þær voru um 10% á milli árána 2013 og 2014 hjá öllum sveitarfélögum. Á sama tíma hækkuðu skatttekjur aðeins um 6,3%. Boltinn byrjaði að rúlla við samninga ríkisins við framhaldsskólakennara sem gerðir voru í upphafi árs 2014 og urðu óhjákvæmilega að fyrirmynd samninga sveitarfélaga við grunnskólakennara sem komu í kjölfarið. Flestir aðrir kjarasamningar starfsfólks sveitarfélaga eru lausir sem skapar enn frekari óvissu í rekstri sveitarfélaganna.

Halli í fjárhagslegum samskiptum við ríkið

Í öðru lagi er verulegur halli í fjárhagslegum samskiptum við ríkið. Þar verður að bæta úr og tryggja fulla fjármögnun þeirra verkefna sem sveitarfélögin hafa tekið að sér. Nefna má málaflokk fatlaðs fólks þar sem samanlagður halli sveitarfélaganna nemur 4,6 milljörðum á árunum 2011-2015. Hallinn vex enn og er málaflokkurinn að verða einn af mestu áhættuþáttunum í rekstri sveitarfélaganna.

Það er brýnt að við þessum aðstæðum sé brugðist sem fyrst. Að öðrum kosti blasir það verkefni við sveitarfélögum að endurskipuleggja rekstur sinn frá grunni og leggja af eða breyta ólögbundnum verkefnum sem sveitarfélögin hafa sinnt og almenn samfélagsleg krafa og sátt hefur verið um. Í þessu sambandi er lagt til að skoða lausnir og breytingar út frá tveimur sjónarmiðum.

Að starfsemi sveitarfélaga myndi ekki skattstofn

Í fyrsta lagi er brýnt að ríkið hætti að líta á starfsemi sveitarfélaganna sem skattstofn. Í því samhengi er einkum þrennt sem þarf að horfa til:

- Tryggingargjald hefur ekki lækkað í samræmi við minni fjárförf atvinnuleysistryggingasjóðs. Oftekið tryggingargjald á árinu 2014 nemur um 1,2 milljarði.
- Útvíkka þarf undanþáguákvæði um að sveitarfélög greiði ekki tekju- og eignaskatt þannig að það nái líka til fjármagnstekjuskatts.
- Endurskoða þarf reglur um endurgreiðslu virðisaukaskatts af almennri starfsemi og fjárfestingum sveitarfélaga.

Að sveitarfélög fái aukna hlutdeild í skatttekjum

Í öðru lagi er nauðsynlegt að sveitarfélög fái aukna hlutdeild í skatttekjum. Þar má nefna leiðir eins og:

- Að sveitarfélögin fái hlutdeild í almenna hluta tryggingargjaldsins til að standa undir verulega auknum kostnaði vegna fjárhagsaðstoðar og virkniúrræði.
- Að sveitarfélögin fái hlutdeild í sköttum af umferð til að standa undir útgjöldum vegna rekstur og viðhalds á gatnakerfinu, en stór hluti þess er í eigu og umsjón sveitarfélaga.
- Að sveitarfélögin fái hlutdeild í gistináttagjaldi og hugsanlega öðrum skatttekjum af ferðamönnum.
- Að sveitarfélögin fái hlutdeild í fjármagnstekjuskatti af arðgreiðslum til eigenda fyrirtækja og skatti af leigutekjum.
- Að innheimtuþóknun ríkisins af innheimtu útsvars verði lækkuð. Þetta hlutfall er 0,5% af útsvari sama hlutfall og þegar útsvarsálaginu var komið á þrátt fyrir tvöföldun útsvarsins frá þeim tíma.

Áskorun til ríkisstjórnarinnar

Sveitarfélög gegna margvíslegu og mikilvægu hlutverki í samfélaginu. Þau sjá um nærþjónustu við íbúa sína, stuðla að valddreifingu, auka hagkvæmni og styrkja lýðræðið. Mikilvægt er að leggja áherslu á efnahagslegan styrk þeirra og fjárhagslegt sjálfstæði til að þau standi undir þessu hlutverki. Það verður gert með bættum samskiptum við ríkið og sanngirni og jafnræði í skiptingu tekjustofna á milli ríkis og sveitarfélaga.

Því skorar aðalfundur Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu á ríkisstjórn Íslands að beita sér fyrir nauðsynlegum breytingum á tekjustofnum sveitarfélaga í samræmi við það sem hér að framan greinir til að tryggja að þeir séu í samræmi við þau mikilvægu verkefni sem sveitarfélögum eru falin í opinberri þjónustu við almenning í landinu.

Þannig samþykkt samhljóða á aðalfundi SSH í Félagsgarði, Kjós, 20. nóvember 2015.